

وحیدعظیم‌نیا دبیر گروه اقتصاد

یکی از مهم‌ترین اصلاحات در زمینه مشوق‌های مالیاتی، حرکت به سمت هدفمند کردن این مشوق‌ها در جهت توسعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تکمیل زنجیره‌های ارزش صنایع بزرگ کشور است؛ این موضوع در ایران نیز به تازگی آغاز شده و دولت به دنبال اصلاح و هدفمند کردن مشوق‌ها و معافیت‌های مالیاتی است تا بتواند به درستی این مشوق‌های تولید را به سمت توسعه و رشد اقتصادی بیشتر کشور هدایت کرد. در صفحه پیش‌رو، حرکت به سمت جای‌گیری در زنجیره‌های ارزش جهانی را با آغاز اختصاص اعتبار مالیاتی به طرح‌های توسعه‌ای صنایع بزرگ کشور، بررسی کرده‌ایم.

فراسو

تحول صنعتی و صادراتی با تکیه بر تحول هزینه‌کرد تحقیق و توسعه صنایع

راهبرد جدید استفاده از انگیزه‌های هدفمند برای تشویق صنایع به تکمیل زنجیره‌های ارزش خود به طور قابل توجهی رقابت‌پذیری جهانی آنها را افزایش می‌دهد. اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه، به عنوان سنگ بنای این راهبرد، پیش از این با حمایت از صدها پروژه دانش‌بنیان، سابقه‌ای ایجاد کرده است. این حرکت راهبردی برای توسعه اقتصادی کشور، تقویت صنایع نوآورانه، انعطاف‌پذیر و رقابتی در مقیاس جهانی، محوری است. هدف نهایی، گذار از یک اقتصاد وابسته به مواد خام به اقتصادی است که با صادرات محصولات صنعتی با ارزش بالا و مبتنی بر دانش رشد می‌کند.

■ ■ ■

اهمیت یک راهبرد جدید برای تشویق صنایع به تکمیل زنجیره ارزش خود و افزایش رقابت جهانی را نمی‌توان نادیده گرفت. این راهبرد شامل استفاده از انگیزه‌های هدفمند برای ترویج رشد و توسعه، دور شدن از فروش محصولات صنعتی خام و به سمت افزودن ارزش از طریق تکمیل زنجیره ارزش است. تکمیل زنجیره ارزش امکان ایجاد انواع محصولات با ارزش افزوده و دسترسی به بازارهای صادراتی متنوع را فراهم می‌کند. این در گرونی در مقایسه با فروش مواد خام به طور قابل توجهی برای کشور و صنایع منفرد سودآورتر است. رویکرد ارزش‌افزوده نه تنها سودآوری را افزایش می‌دهد، بلکه انعطاف‌پذیری اقتصاد را در برابر نوسانات قیمت جهانی تقویت می‌کند و یک مزیت رقابتی پایدار در بازارهای بین‌المللی ایجاد می‌کند. دولت طبق سیموی از ابزارها را برای ارائه مشوق‌های هدفمند به صنایع در اختیار دارد. در حالی که در گذشته، حمایت‌ها سخاوتمندانه اما بدون جهت یا اهداف مشخص ارائه می‌شد، راهبردهای فعلی بر اصلاح رونش‌ها و هدف قرار دادن دقیق انگیزه‌ها برای به حداکثر رساندن اثربخشی تمرکز می‌کنند. اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه (R&D) به عنوان ابزار اصلی در این زمینه برجسته است.

پس از تصویب قانون جهش دانش بنیان، برای اولین بار اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه به بیش از چند صد طرح دانش بنیان تعلق گرفت. هزینه‌های متحمل شده برای این فعالیت‌های تحقیق و توسعه از طریق اعتبارات مالیاتی جبران می‌شود و شرکت‌ها را برای سرمایه‌گذاری در محصولات صنعتی با ارزش بالا تشویق می‌کند. این طرح‌ها همگی جهت تکمیل زنجیره ارزش و ایجاد محصولات صنعتی با ارزش‌افزوده بالاتر است. تخصیص اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه آغاز دوره جدیدی از توسعه اقتصادی است. این نشان دهنده تغییر به سمت رشد صنعتی مبتنی بر دانش است، جایی که تمرکز بر بومی‌سازی تجهیزات و فناوری و تکمیل زنجیره‌های ارزش است. چنین تغییری، صنایع را به سمت ایجاد ارزش جدید، توسعه قابلیت‌های پایین دستی و گسترش به بازارهای صادراتی سوق می‌دهد، بلکه موقعیت پایدارتری را در مقابل بویایی

با اتخاذ این الگوی جدید مشوق‌های مالیاتی تولید هدفمند، صنایع برای مشارکت در زنجیره‌های ارزش جهانی موقعیت بهتری پیدا می‌کنند. وقتی صنایع مبتنی بر دانش می‌شوند، احتمال بیشتری دارد که نوآوری کنند، محصولات با ارزش افزوده ایجاد کنند و در مقیاس جهانی به رقابت بپردازند. این انتقال برای صنایع‌سرای حرکت از تأمین‌کنندگان مواد خام به بازیگران جدایی‌ناپذیر در زنجیره ارزش جهانی بسیار مهم است. تکمیل زنجیره ارزش و حرکت به سمت تولید مبتنی بر دانش، توسعه بازارهای صادراتی قوی را تسهیل می‌کند. با صادرات محصولات با ارزش افزوده بالاتر، نه تنها کشور از افزایش درآمد بهره‌مند می‌شود، بلکه موقعیت پایدارتری را در مقابل بویایی تجارت بین‌المللی تضمین می‌کند. در نتیجه، راهبرد جدید استفاده از انگیزه‌های هدفمند برای تشویق صنایع به تکمیل زنجیره‌های ارزش خود به طور قابل توجهی رقابت‌پذیری جهانی آنها را افزایش می‌دهد. اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه، به عنوان سنگ بنای این استراتژی، پیش از این با حمایت از صدها پروژه دانش بنیان، سابقه‌ای ایجاد کرده است. این حرکت راهبردی برای توسعه اقتصادی کشور، تقویت صنایع نوآورانه، انعطاف‌پذیر و رقابتی در مقیاس جهانی، محوری است. هدف نهایی، گذار از یک اقتصاد وابسته به مواد خام به اقتصادی است که با صادرات محصولات صنعتی با ارزش بالا و مبتنی بر دانش رشد می‌کند.

اقتصادسیاسی

سرویس اقتصادی، ۶۰۰۸۸۵۳۳

«جوان» الگوی جدید مشوق‌های هدفمند مالیاتی تولید را بررسی می‌کند

فصل نو توسعه اقتصادی با تخصیص اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه

برای اولین بار بیش از ۱۷۰ طرح تحقیق و توسعه صنعتی با الگوی جدید مشوق‌های هدفمند مالیاتی، مشمول اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه شدند

ارزش جهانی سوق خواهند داد.»
تقویت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تکمیل زنجیره ارزش صنایع بزرگ
علی پاشایی بیدار کارشناس حوزه علم و فناوری نیز بعدی را وارد می‌کند: «نتیجه آن دائماً یک صنعت مونتاژ است که مصرف کننده است. «تحقیق و توسعه» یعنی اینکه روی فرمولاسیون مواد اولیه که تا الآن وارد می‌کردیم، کار تحقیقاتی کنیم و خودمان آنرا توسعه دهیم که نیازمندان واردات نباشیم.»

طرح‌های مهم صنعتی کشور می‌افزاید: «اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه که در سال ۱۴۰۱ اجرا شد، گامی مهم در جهت تبدیل صنایع به بخش‌های دانش‌بنیان است. صنایع کشور با تأکید بر تحقیق و توسعه صنعتی به ویژه در زمینه بومی‌سازی تجهیزات و فناوری و همچنین تکمیل زنجیره‌های ارزش، می‌توانند ارزش جدیدی تولید کنند و از آنکا به مواد اولیه به سمت توسعه صنایع پایین دستی ارزش جانی است. هدف این اصلاحات هدف قرار دادن مشوق‌های مالیاتی به منظور تقویت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تکمیل زنجیره ارزش صنایع بزرگ و در نهایت ارتقای رشد و توسعه اقتصادی است.»

وی ادامه می‌دهد: «دولت با اختصاص اعتبارات مالیاتی و هدف‌گذاری مشوق‌ها و معافیت‌های مالیاتی برای هدایت مشوق‌های تولید به سمت رشد اقتصادی کشور و سرمایه‌گذاری در فناوری‌های پیشرفته، نوآوری و توسعه مهارت تشویق می‌کند. این رویکرد هدفمند تضمین می‌کند که مشوق‌های مالیاتی به طور مؤثر برای افزایش رقابت و بهره‌وری صنایع اصلی استفاده می‌شود. علاوه بر این، صنایع با همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند از تخصص و پیشرفت‌های فناوری خود بهره‌مند شوند و فرهنگ نوآوری را پرورش دهند و مرزهای تحقیق و توسعه را پیش ببرند.»

پاشایی با اشاره به اینکه تخصیص بیش از ۱۷۰ طرح تحقیق و توسعه صنعتی حمایت‌کنیم.»
جمع بندی
معرفی اعتبارات مالیاتی تحقیق و توسعه به عنوان یک الگوی جدید از مشوق‌های تولید هدفمند، گامی مهم به سمت موقعیت در زنجیره‌های ارزش جهانی است. صنایع در ایران با تمرکز بر تحقیق و توسعه صنعتی، بومی‌سازی فناوری و تکمیل زنجیره‌های ارزش، می‌توانند سهم بیشتری در اقتصاد جهانی داشته باشند. این اصلاحات نه تنها باعث رشد و توسعه اقتصادی می‌شود، بلکه فرهنگ نوآوری را نیز تقویت می‌کند و راه را برای آینده‌ای پایدار و انعطاف‌پذیر هموار می‌کند. طبعاً حرکت در این مسیر نیازمند اراده است.

ارزش جهانی سوق خواهند داد.»
تقویت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تکمیل زنجیره ارزش صنایع بزرگ
علی پاشایی بیدار کارشناس حوزه علم و فناوری نیز بعدی را وارد می‌کند: «نتیجه آن دائماً یک صنعت مونتاژ است که مصرف کننده است. «تحقیق و توسعه» یعنی اینکه روی فرمولاسیون مواد اولیه که تا الآن وارد می‌کردیم، کار تحقیقاتی کنیم و خودمان آنرا توسعه دهیم که نیازمندان واردات نباشیم.»

طغیانی تصریح می‌کند: «اتفاقاً می‌توان بخشی از این اقدامات را نیز صادر کرد. یعنی خدمات «تحقیق و توسعه» و حاصل کار را صادر کنید، همین کاری که شرکت‌های بزرگ دنیا انجام می‌دهند و قطعاً این به بومی‌سازی دانش کمک می‌کند؛ تحقیق و توسعه یعنی ارتباط صنعت و دانشگاه و ارتباط استاد و واحد صنعتی به هم می‌رسد.»

سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس با اشاره به در نظر گرفتن اعتبار مالیاتی برای طرح‌های تحقیق و توسعه در قانون جهش تولید دانش بنیان تأکید می‌کند: «با اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه معرفی می‌کند. این اعتبار مالیاتی به طور ویژه برای حمایت از طرح‌های صنعتی با همکاری شرکت‌های دانش بنیان طراحی شده است.»

این کارشناس حوزه علم و فناوری با اشاره به اجرایی شدن اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه و اختصاص آن به

وی می‌افزاید: «عمدتاً صنعت ایران یک صنعت وارداتی است. مواد اولیه ماشین‌آلات را وارد می‌کنیم این نسل ماشین‌آلات که قدیمی می‌شود را کنار می‌گذاریم و نسل بعدی را وارد می‌کنیم که نتیجه آن دائماً یک صنعت مونتاژ است که مصرف کننده است. «تحقیق و توسعه» یعنی اینکه روی فرمولاسیون مواد اولیه که تا الآن وارد می‌کردیم، کار تحقیقاتی کنیم و خودمان آنرا توسعه دهیم که نیازمندان واردات نباشیم.»

طغیانی تصریح می‌کند: «اتفاقاً می‌توان بخشی از این اقدامات را نیز صادر کرد. یعنی خدمات «تحقیق و توسعه» و حاصل کار را صادر کنید، همین کاری که شرکت‌های بزرگ دنیا انجام می‌دهند و قطعاً این به بومی‌سازی دانش کمک می‌کند؛ تحقیق و توسعه یعنی ارتباط صنعت و دانشگاه و ارتباط استاد و واحد صنعتی به هم می‌رسد.»

سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس با اشاره به در نظر گرفتن اعتبار مالیاتی برای طرح‌های تحقیق و توسعه در قانون جهش تولید دانش بنیان تأکید می‌کند: «با اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه معرفی می‌کند. این اعتبار مالیاتی به طور ویژه برای حمایت از طرح‌های صنعتی با همکاری شرکت‌های دانش بنیان طراحی شده است.»

این کارشناس حوزه علم و فناوری با اشاره به اجرایی شدن اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه و اختصاص آن به

کارشناس حوزه سیاستگذاری اقتصادی در گفت‌وگو با «جوان»:

اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه محیط صنعتی مبتنی بر دانش را تقویت می‌کند

هدف قرار دادن آنها در جهت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، حیاتی است. با انجام این کار، دولت بخش خصوصی را تشویق می‌کند تا در توسعه صنایع حیاتی سرمایه‌گذاری کند. تکمیل زنجیره‌های ارزش نه تنها توانایی‌های اقتصادی داخلی را افزایش می‌دهد، بلکه این صنایع را به عنوان بازیگران رقابتی در بازار جهانی قرار می‌دهد. براساس بند(ب) ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش بنیان، اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه، متغیر مبتنی بر فعالیت‌های تحقیق و توسعه (R&D) پیش‌بینی شده است. این اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه، انحراف قابل توجهی از الگوهای قبلی است که بر انگیزه بخشیدن به فعالیت‌هایی است که از طریق نوآوری و همکاری مبتنی بر دانش به پیشرفت صنعت کمک می‌کند.

کارشناس حوزه سیاستگذاری اقتصادی با اشاره به تخصیص اعتبار مالیاتی به بیش از ۱۷۰ طرح توسعه‌ای در صنایع بزرگ کشور گفت: در سال ۱۴۰۱ برای اولین بار پروژه‌های صنعتی مهمی که با همکاری شرکت‌های دانش بنیان انجام شد این اعتبار حیاتی مالیاتی را به خود اختصاص داد. در همراه ۱۴۰۲، پس از بررسی کامل برنامه‌های صنعتی فعلی کشور، بیش از ۱۷۰ طرح تحقیق و توسعه صنعتی در طرح اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه تحت مدل جدید مشوق‌های مالیاتی هدفمند گنجانده شد. آغاز تخصیص اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه به عنوان یک مشوق مالیاتی هدفمند تولید، رویکرد جدیدی در توسعه اقتصادی کشور است. در حال حاضر صنایع بزرگ با تمرکز بر بومی‌سازی تجهیزات و فناوری و تکمیل زنجیره‌های ارزش، انگیزه دارند تا دانش محور شوند.

وی ادامه داد: تمرکز بر تحقیق و توسعه صنعتی، به ویژه روی بومی‌سازی فناوری و تجهیزات، صنعت را به سمت ایجاد ارزش جدید سوق می‌دهد. این تغییر بسیار مهم است زیرا صنایع را به سمت پایین‌دستی سوق می‌دهد، توسعه بازارهای صادراتی را تقویت می‌کند و اتکا به